

לשמוע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת שופטים

שבט לוי ויציאה למלחמה

בפרשתנו מופיע האיסור החל על הלויים לקבל נחלה בארץ ישראל:

לא יהיה לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל אשי ה' ונחלתו יאכלון. ונחלה לא יהיה לו בקרב אחיו ה' הוא נחלתו כאשר דבר לו (דברים יח, א-ב).

בעל החינוך מבאר את טעם המצווה:

משורשי המצווה, כדי שיהיה כל עסק השבט הזה בעבודת האל-ברוך הוא ולא יצטרכו לעבוד את האדמה, ושאר השבטים נותנין להם חלק מכל אשר להם מבלי שייגעו הם בדבר כלל (ספר החינוך שופטים, תקד).

וכך פסק הרמב"ם להלכה:

כל שבט לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ כנען, וכן הן מוזהרין שלא יטלו חלק בביזה בשעה שכובשין את הערים, שנאמר "לא יהיה לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל" - חלק בביזה ונחלה בארץ. וכן הוא אומר "בארצם לא תנחל וחלק לא יהיה לך בתוכם" - בביזה. וכן לוי או כהן שנטל חלק בביזה לוקה, ואם נטל נחלה בארץ מעבירין אותה ממנו (הלכות שמיטה ויובל יג, י).

בני שבט לוי נדרשים לוותר על התאוה האנושית להרבות נכסים משום שהם התייחדו משאר השבטים לעבודת ה', ועליהם להסתפק במה שנדרש להם למילוי ייעודם:

ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביזתה עם אחיו? מפני שהובדל לעבוד את ה', לשרת ולהורות דרכי הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים, שנאמר "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל". לפיכך הובדלו מדרכי העולם: לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלין ולא זוכין לעצמן בכוח גופן, אלא הם חיל ה', שנאמר "ברך ה' חילו", והוא ברוך הוא זוכה להם, שנאמר "אני חלקך ונחלתך" (שם הלכה יב).

כמו שבט לוי ישנם גם תלמידי חכמים המסתפקים במועט כדי לעבוד את ה':

ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להיבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה', והלך ישר כמו שעשהו האל-לוהים ופרק מעל צווארו עול החשבונות הרבים אשר ביקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קודש קודשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזכה לכוהנים וללויים. הרי דוד עליו השלום אומר "ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי" (הלכה יג).

יש שניסו ללמוד מכאן שבני תורה פטורים משירות צבאי, שהרי הרמב"ם כתב "לא עורכין מלחמה כשאר ישראל". ואולם טעות בידם - שכן שבט לוי איננו פטור מכלל המלחמות. רק במלחמת הכיבוש לא השתתפו בני שבט לוי הואיל ולא קיבלו נחלה כשאר אחיהם:

יראה לי שאין הדברים אמורים אלא בארץ שנכרתה עליה ברית לאברהם ליצחק וליעקב וירשוה בניהם ונתחלקה להם, אבל שאר כל הארצות שכובש מלך ממלכת ישראל הרי הכוהנים והלויים באותן הארצות ובביזתן ככל ישראל (הלכה יא).

ואכן, הן משה רבנו שהיה לוי הן יהושע בן נון ודוד המלך ששקדו על לימוד התורה יותר מכל אדם אחר ערכו מלחמות כדי להגן על עם ישראל. זאת משום שהלויים אינם פטורים משום מצווה ממצוות התורה אלא ממלחמת הכיבוש, ותלמידי החכמים מצווים אף הם ככל ישראל בכל מצוות התורה.

זכינו שגם בדורנו רבים הם תלמידי החכמים המשמשים דוגמה ומופת לכול ויוצאים חלוצים לפני המחנה.

שאל דוד בוצ'קו